

ՀԱՅԱՀԱՏԻԿԻ
ՖԱԲՐԻԿԱՆ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОЧНОВЕДЕНИЯ
Академия Наук
СССР

„ԳԻԳԱՆՏ“ ՍՈՎԵՏԻ ՄԱՍԻՆ

631.14.

Գ-22

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴ. ԿՆՆՅՐՈՆ. ՀՐԱՅԱՐԱՆՁՈՒԹՅՈՒՆ
Ծանկվա Ռազմի-Դճ

31-K
1124
691
30 JUL 2010

Լ. ՉԱՇՉԱՐԻՆ

ԾԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ԼՈՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ ՅԵՎ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

1. Ա. Ա. Գրեյսիլ.—Սոցիալիստական շինարարության նոր եռադր 6 հ.
2. Կուրբեյլի.—Կուլակը կոլտոզի թշնամի 5 »
3. Գյուղատնտեսական կոմունայի կանոնադրություն 2 »
4. Սոալից.—Գատասխան ընկեր կոլտոզիկներին 5 »
5. Մ. Դիգոյան.—Կոլտոզների մասին 6 »
6. Վ. Իվանով.—Նոր եռադր 5 »
7. Գյուղատնտեսական արտելի կանոնադրություն 2 »
8. Կնոջ աշխատանքը կոլտոզում 8 »
9. Ա. Ա. Գրեյսիլ.—Հյուս. Կովկ. գյուղատնտեսության սոցվերական ուղեման խնդիրները 2 »
10. Կալմից.—Ինչպես կազմակերպել և վարել կաթնատնտեսությունը կոլտոզներում 8 »
11. Ա. Ա. Գրեյսիլ.—Սոցիալիստական շինարարության դոտում 8 »
12. Հյուս. Կով. Յերկո. ծխախոտագործական միություն դիմումը . 2 »
13. ՀԳ(Բ) Կենտկոմի աշխատանքը (ընկ. Վորոշիլովի ղեկավարումը) 15 »
14. Ա. Հովհաննիսյան. յերգ մարտական փորձի (բանաստեղծություններ) 20 »
15. Հյուս. Կով. յերկրային 6 կուսկոնֆերենցիայի բանաձևերը . . . 3 »
16. Զարգացրեք կենդանաբուծությունը կոլտոզներում 15 »
17. Յեգիպտացորենի կուլտուրան Հ. Կ. 6 »
18. Միկուլա.—Դեպի նոր կենցաղը կոլտոզներում 5 »
19. Սկոմոբոլսով.—Պաշտպանեցեք անասուններին վարակումից . 5 »
20. Դուլգովսկի.—Առաջին ողնություն հիվանդացած գյուղ. կենդանիներին 6 »
21. Հնդկաշակի յերբորդ տարվա շեմքին 16 »
22. Գյուղատնտեսական միասնական հարկը և գ. ա. սոց. վերապատկումը 10 »
23. Յու. Յիկով.—Ինչպես կազմակերպել խոշոր կոլտոզի տնտեսությունը և նրա վարչությունը, 1-ին պրտիկ 8 »
24. Նույնը, 2-րդ պրտիկ 4 »
25. Նույնը 3-րդ պրտիկ 7 »
26. Ս. Դ. Բաստաբջյան.—Անասնաբուծական կոլտոզի և նրա մասնաճյուղերի կառավարումը 20 »

ՀԱՅԱՀԱՏԻԿԻ ՖԱԲՐԻԿԱՆ

(ՈԶԵՐԿՆԵՐ „ԳԻԳԱՆՏ“ ՍՈՎԵՏՈՋԻ ՄԱՍԻՆ)

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ЭКОНОМИКИ
Академии Наук
СССР

Թարգմ. Հ. Ա.

ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՐԴ. ԿԵՆՏՐՈՆ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՄՈՍԿՎԱ

1931 թ.

ՌՈՍՏՈՎ-ԴՈՆ

ЧАЩАРИН

ФАБРИКА ЗЕРНА

Очерк о совхозе „Гигат“

56655.66

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ СССР
МОСКВА РОСТОВ

Ростов н-Д Крайлит № АЗ-8 заказ № 1048 Газетно книжн. тип.
СРКПО тираж 1500

„ԳԻԳԱՆՏԸ“ ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ԱՄՐՈՑՆ Ե

«Գիգանտ» հացահատիկային սովխոզը, վորը գտնվում է Սալսկի շրջանում, իր գոյության առաջին տարում մեծ հաջողություններ ձեռք բերեց:

Մեքենայական բարձր տեխնիկան սովխոզում, նրա բանվորների և մասնագետների հեղափոխական վերելքը, ալին հացի կրկնակի բերք «Գիգանտում»:

Յեվ միայն դրանում չէ աշխարհի խոշորագույն հացահատիկային տնտեսության ուժը և հզորությունը:

«Գիգանտը» լավագույն որինակ է, թե ինչպես լենինյան կուսակցության ղեկավարությամբ, պրոլետարական քաղաքի ոգնությամբ, անապատային ստեպներում կառուցվում է խոշոր մեքենայական տնտեսություն, ծավալուն ֆրոնտով ընթանում է գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը:

«Գիգանտը» գործնական դպրոց է խոշոր կոլխոզներ կառուցելու համար: Հազարավոր գյուղացիներ այցելելով սովխոզը, այժմ համատարած կոլեկտիվացման մարտիկների առաջավոր շարքերում են ընթանում:

Ընդգրկելով իր ոժանդակությամբ հարևան գյուղերի և ստանիցաների տասնյակ կոլխոզները, հանդիսանալով գյուղատնտեսական հզոր կոմբինատի կենտրոն, «Գիգանտը» ոգնում է շրջակայքի չքավորներին և միջակներին՝ վերջնականապես և կարճ ժամանակամիջոցում, համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա վերացնել կուլակությանը վորպես դասակարգի, հասնել համայնական տնտեսությունների զարգացման մեջ չտեսնված հաջողությունների:

«Գիշանոր» մի տարում հերքեց զժամրուծյուններից սարսափած աջ սակավահավատների և արտնշացողների բոլոր մարգարեությունները:

Կապիտալիստական բազմաթիվ յերկրներից բանվորական պատգամավորությունները այցելելով «Գիշանոր», հպարտանում են սովխոզի նվաճումներով և յերդվում են կատարել ամեն ինչ սոցիալիզմի մոտեցող հաղթանակի համար ամբողջ աշխարհում:

ՎՈՐՏԵՂ Ե ԸՆԿԱԾ ՀԱՅԱՆԱՏԻԿԱՅԻՆ ՓԱՐԻԿԱՆ

«Գիշանոր» հացահատիկային սովխոզը գտնվում է Հյուս. Կովկասի Սալսկի շրջանի հյուսիս-արևմտյան մասում, Արևմտյան-Զիարուծական ուլոսում:

Սովխոզի հողային տարածությունը ձգվում է հյուսիսից հարավ 72 կիլոմետր յերկարությամբ և մոտ 43 կիլոմետր լայնությամբ: Հյուսիսային մասում նրա հողերը հավում են Մանիչ գետի ճյուղերին, արևելյան մասում—Բուդյոնսկ և Ֆրունզեյի անվան ձիազործարաններին, հարավում—մերձենում են գյուղացիական հողերին և արևմտյան մասում—պետական № 16 հացահատիկային սովխոզին, կոլեկտիվ տնտեսություններին և գյուղացիական մանր հողամասերին են սահմանակցում:

Այն վայրերում, վորտեղ ընկած է սովխոզը, հողերը միատեսակ չեն: Հյուսիսային մասում կա հարավային սևահող, մերձազովյան սևահողերի հետ խառնված: Մերձ-մանիչյան ուլոսում գերակշռում են ադոտ հողեր (СОЛОХЫ):

Տարեկան միջնորոտային տեղումների (անձրև, ձյուն) միջին քանակությունը հավասար է 400 միլիմետրի: Տարեկան միջին ջերմությունը հավասար է 9,4 աստիճանի: Գարնանը և ամռանը հաճախ արևելյան և հարավ-արևելյան քամիներ են փչում, այսպես կոչված՝ «չորային», վորոնք բարձրացնում են դաշտային մանր փոշու ամպեր: Գարնանային ցանքի ժամանակ այդ քամիները շատ վտանգավոր են ու արագորեն չորացնում են հողը: Ցանքերի հասնելու ժամանակ, խիստ շոգերի դեպքում այդ քամիները պատճառ են դառնում ցանքերի չորանալուն:

Գարնան գեմը ձորակներում հավաքվում են ձյան և անձ-

րևային ջրեր: մի քանիսում խոնավությունը պահպանվում է մինչև աշուն, իսկ մյուսներում ամռանը շուտ չորանում է:

Սովխոզի չհերկած հողերի բուսականությունը դաշտային է՝ չոր, վայրի վարսակ, բարձմենուկ, խրտցակ և այլ հասարակ ու վայրի խոտերով ծածկված գետին:

Սովխոզի հողերով անցնում է Ռոստով—Սալսկ—Ստալինգրադ յերկաթուղային ճանապարհը: Ռոստովից մինչև Ցելինա կայարանը, «Գիշանոր» առաջին բազան հասնելու համար հարկավոր է միայն հինգ ժամ:

Ո՛Վ ԵՐ ԱՌԱՋ ԱՅԴ ՀՈՂԵՐԻ ՏԵՐԸ

Իհարկե, վոչ հողերի վորակը, վոչ չորային քամիները իսկական պատճառներ չեյին, վոր այդ հողերը մնացել էյին անմշակ: Պատճառների արմատն այլ եր:

Այդ հողերը մի ժամանակ պատկանում էյին Դոնի կազակության զինվորական մարզի գանձարանին. այնուհետև գնեցին ձիաբույծ-կալվածատերերը և նրանք այդ հողերի կատարյալ տերն էյին: Նրանք վոչ մի հաշիվ չունեյին այդ հողերը հերկելու: Կալվածատերերն ունեյին ձիերի անհամար յերամակներ, իրենց դաշտային կալվածքները և հարստանում էյին ցարական բանակին ձիեր մատակարարելու: Նախկին տերերի տիրապետությունը բավական հեռու յեր տարածվում այժմյան սովխոզի հողերից: Նրանք մի տեսակ իշխաններ էյին ստեպների միջև:

Նրանք շատ էյին—Սուլթան Հիրեյ, Փիշվանով, Նազարով, Ժերեբցով, Կորալկով և ուրիշ շատ մանր, բայց արագորեն հարստացող կուլակներ, վորոնք դառնում էյին ազնվական-կալվածատերեր: Առանձնապես հարուստ եր Կորալկովը, վորը համարվում եր խոշորագույն ձիաբույծներից մեկը հարավ-արևելքում:

Այդ հարուստների փառահեղ կյանքի մասին կարելի յե դադափար կազմել այն գտած իրերից, վորոնք նրանք կորցրել են ճանապարհին, յերբ Կարմիր բանակից փախել են արտասահման: Այսպես որինակ, մի անգամ, իշխան Տրուբեցկու կալվածքի մոտ, խամ հողը վարելիս, տրակտորիստ-ղեկավար Մաքսիմենկոն անսպասելիորեն հողի միջից գտավ մի յերկաթե ար-

կըղ, վորի մեջ կար 500 հազար ռուբլու ցարական թղթադրամ
և ավանդապահական (вкладные) գրքույկներ:

Հենց միայն այս գտածով կարելի յե գաղափար կազմել,
թե վորքան հարուստ եյին չթագադրված դաշտային արքաները:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱԶՄՎԵՑ ՍՈՎԽՈՋԸ

Դեռ վոչ այնքան ուշ, 1923 թվին «Յելինա» կիսակայա-
րանը իրենից ներկայացնում եր մի կղզի, կորած վայրի վար-
սակով ծածկված հարթության մեջ: Ամենուրեք ձգվում եյին
անվերջ տափաստանները:

Յերկաթուղագծից հեռու, կիսավեր կալվածքներում սկըզ-
բում տեղավորվեցին կոմունաները և կոլխոզները: Այնտեղ
գնում եր նոր շինարարություն: Տափաստանն առաջին անգամ
մեքենա տեսավ:

Ժամանակը դժվարին եր. տափաստանն ել չեր կամենում
առանց պայքարի անձնատուր լինել: Խամ հողը պահանջում եր
ուժեղ ու դիմացկուն մեքենաներ և մշակման մեծ փորձառու-
թյուն: Մարդիկ աշխատում եյին առանց հիասթափվելու, ա-
րյունաթաթախ մազոլներով նվաճելով խամ հողի ամեն մի թի-
զը: Կոմունաների պայքարը հողերի հետ դժվարին եր, բայց
մարդիկ համառորեն շարունակում եյին իրենց գործը:

Կոլխոզնիկները շուտով ոգնություն ստացան: Խորհրդային
կառավարությունը ազատ հողերի վրա, կոլխոզների մոտ կազ-
մակերպեց պետական № 5 սովխոզը: Այդ սովխոզի սկզբնական
նպատակներն եյին—բազմացնել փոշխար և անասուն, ապահո-
վել գյուղացիական տնտեսությունները սերմնային մատերիա-
լով, կուլտուր-ցուցադրական կերպով մշակել հողերը և ընդար-
ձակել ցանքերի տարածությունը պետական հողերի վրա:

Բայց սովխոզն այդ ժամանակ չունեւ հարկ յեղած ուժեղ
մեքենաներ: Հողի մշակման նախնական ձևերը դարձան ան-
պետք, իսկ հողերը նոր տերերից պահանջում եյին տնտեսու-
թյան մեքենայացում:

— Պատրաստվում են մեզ սովորեցնել, իսկ իրենց տնտե-
սությունը չեն կարողանում յուրա տանել—սկսեցին չարամտո-
րեն փսփսալ կուլակները, մասնաճնջելով սովխոզի պակասու-
թյունները:

Բայց յերբ սովխոզն ամրապնդվեց, ձեռք բերեց գյուղա-
տնտեսական մեքենաներ, ապա վոչ միայն չքավորները և մի-
ջակները, այլ և կոմունաները սկսեցին սովխոզից, թե
ինչպես պետք ե կուլտուրապես մշակել դաշտերը:

№ 5 սովխոզը ցանեց համեմատաբար վոչ այնքան մեծ հո-
դամաս, 10 հազար հեկտարից մի քիչ ավելի: Մնացած տարա-
ծությունը զբաղված եր վորպես արոտատեղ անասունների հա-
մար: Ցանքի համար պետքական սովխոզի հողերի այսպիսի ոգ-
տագործումը ձեռնառու չեր պետության: Պետք եր ամբողջ այդ
տասնյակ հազարավոր հեկտար հողերը հացահատիկային կուլ-
տուրաների ցանքսի հատկացնել:

Դա ավելի քան անհրաժեշտ դարձավ, յերբ 1928 թվի գար-
նանից մեր յերկիրը առանձնապես սուր կերպով սկսեց հացի
դժվարություններ զգալ: Զբաղորա-միջակային անհատական
տնտեսությունները, չնայած վոր ամրապնդվեցին խորհրդային
իշխանության ուրծը, չկարողացան լիովին բավարարել հացի
պահանջը: Իսկ կուլակը ամեն միջոցներով աշխատում եր վի-
ժեցնել հացի մթերումները:

Խորհրդային կառավարությունը վորոշեց կարճ ժամանա-
կամիջոցում բարձրացնել հացահատիկային տնտեսությունը՝ հա-
ցահատիկային խոշոր սովխոզներ կազմակերպելով և մանր, սա-
կավ յեկամտաբեր, անհատական գյուղացիական տնտեսություն-
ները կոլեկտիվացման յենթարկելով:

Այն տեղը, վորտեղ գտնվում եր № 5 սովխոզը, ճանաչ-
վեց հարմար խոշոր հացահատիկային տնտեսություն ստեղծե-
լու համար:

Վոչ մի անհատական տնտեսություն չեր կարող արագո-
րեն յուրացնել այդ հարյուր հազարավոր հեկտար խամ հողե-
րը: Դրա համար պահանջվում են շատ տրակտորներ և այլ
բարդ մեքենաներ: Անհատական տնտեսությունները, ունենալով
բոլորովին վոչ բարդ մեքենաներ, չեյին կարող տասնյակ տա-
րիների ընթացքում կատարել այն, ինչ վոր կանի տրակտորը,
իրեն կցվող մեքենաներով:

Այդ պատճառով վորոշվեց № 5 սովխոզից անասունը քշել
մի ուրիշ տեղ, բերել այնտեղ գյուղատնտեսական լավագույն
մեքենաներ և մեկ տափաստանում կազմակերպել հացի հզոր
ֆաբրիկա, խորհրդային հացահատիկային տնտեսություն:

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՋՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

«Գիգանտ» հացահատիկային տնտեսությունը արագ կազմավեց:

Սովխոզի ծագման և գործնեցության սկիզբը համարվում է 1928 թվի հունիսի վերջերը:

Սովխոզին հանձնարարված էր—ցանել 10,000 հեկտար աշնանացան և 50 հազար հեկտար ցել անել:

Այս աշխատանքը «Գիգանտը» լիովին կատարեց: Ցանվեց 3500 հեկտար հաճար և 4040 հեկտար աշնանացան ցորեն: ցանձնարարումը գերակատարվեց 1540 հեկտարով: Գարնանաշանի համար ցելվեց միայն 48,500 հեկտար, թերակատարումը առաջ յեկավ անձրևային յեղանակների և ուշ վարի պատճառով:

Առաջին սեզոնում, հունիսի վերջերից աշխատանքներին մասնակցում էին 190 տրակտորներ, իսկ սեպտեմբերի սկզբներից—300 տրակտորներ: Աշխատանքն ընթանում էր յերկու հերթի:

Սրանք նոր ծնվող սովխոզի առաջին հաջողություններն էին:

Հունիսին արագ կերպով կազմակերպվեցին տրակտորիստների կուրսեր, վորոնք կարճ ժամանակամիջոցում բաց թողին 300 հոգի, պատրաստելով նրանցից միանգամայն փորձված տրակտորիստներ, իսկ 350 հոգի հավաքվեցին զանազան տեղերից, վորոնք առաջ աշխատում էին ուրիշ սովխոզներում:

1928 թվի ձմեռը աշխատում էին վերապատրաստման կուրսեր, վորոնք, հին տրակտորիստների հետ միասին 600 տրակտորիստներ վերապատրաստեցին:

Ինչու սովխոզը կոչված է «Գիգանտ» (այսինքն շատ մեծ):

Վորովհետև ամբողջ աշխարհում չկա իր տարածությունը այդպիսի հսկայական հացահատիկային տնտեսություն: Նույնիսկ այնպիսի յերկրում, ինչպիսին Ամերիկան է, վորը մասնակի կերպով մեզ տրակտորներ և գյուղատնտեսական այլ մեքենաներ է մատակարարում—նման տնտեսություն չի ունեցել և չունի:

Այժմ «Գիգանտի» աշխատանքներին են հետևում վոչ մի-

այն խորհրդային Միության և ամբողջ աշխարհի աշխատավորությունը, այլ և մեզ թշնամի բուրժուական պետությունները: Համաշխարհային բուրժուական տարակուսանքի մեջ է, թե եղ վոնց է, վոր արդյունաբերական տեսակետից յետամնաց մի յերկիր, ինչպիսին է խորհրդային Ռուսաստանը, կարողացավ այդպիսի խոշոր տնտեսություն կազմակերպել:

«Գիգանտը» խորհրդային հրաշք են կոչում նրա համար, վոր նա աճեց և ամրապնդվեց միմիայն մի գյուղատնտեսական սեզոնում, այսինքն մի ամառվա ընթացքում և դարձավ իսկական գիգանտ—հսկա:

Նա այժմ ամբողջ խորհրդային Միության պարծանքն է և նրա հաջողությունների մասին գիտե ամբողջ աշխարհը:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԿԱՌԱՎԱՐՎՈՒՄ ՍՈՎԽՈԶԸ

«Գիգանտի» տերը խորհրդային պետությունն է:

Սովխոզի գլուխը կանգնած է կառավարիչը (գիրեկտոր): Նրան ոգնում են կառավարչության մեխանիկական, արտադրական և վարչական մասերը, վորոնք ղեկավարվում են կառավարչի տեղակալներով:

Մեխանիկական, արտադրական և վարչական մասերը ճյուղավորվում են:

Արտադրական մասը բաժանվում է ժամանակավոր գյուղատնտեսական հողամասերի, վորոնց ղեկավարում են հողամասերի վարիչները—գյուղատնտեսները: Ամեն մի հողամասը բաժանված է 2—3 տրակտորային բրիգադների, բրիգադիւրների և դաշտաբույժների գլխավորությամբ: Արտադրական մասը բացի դրանից, ունի նաև տեսուչ—գյուղատնտեսներ, գյուղատնտեսական նախարարներ և գյուղատնտես—մետեորոլոգներ (վորոնք ուսումնասիրում են յեղանակը):

Մեխանիկական մասը ընդգրկում է ավտո-գարաժը և վերանորոգման արհեստանոցները, վորոնք բրիգադներում ունեն շարժական արհեստանոցներ: Մեխանիկական մասին կից կան շրջիկ տեսուչ—մեխանիկներ, վորոնք հարկ յեղած ղեպքում այցելում են բրիգադային վերանորոգման արհեստանոցները:

Վարչական մասում կենտրոնացված են—քարտուղարությունը, վոչ մեխանիկական փոխադրիչ ուժերը (գուժեպոյ

տրանսպորտ), բժշկական սպասարկումը, հաշվապահությունը, տնտեսական բաժինը և բրիգադային հաշվառման գրասենյակները:

Սովխոգի վարչական ամբողջ սիստեմը մշտապես կապված է արտադրական ստորին բջիջների—տրակտորային բրիգադաների հետ:

ՍՈՎԽՈՋԻ ԳՈՒՅՔԸ

Ինչպիսի՞ տնտեսություն ունի «Գիգանտը»:

Սովխոգի հողային ընդհանուր տարածությունը հավասար է 170,000 հեկտարի (1700 քառակուսի կիլոմետր):

Տրակտորը սովխոգում համարվում է գլխավոր մեքենան:

Տրակտորն ամեն ինչ է: Տրակտորը կցվածքային մասերով վարում է, տափանում, ցանում, հնձում, պատրաստի հացահատիկը փոխադրում էլեվատոր և կատարում է ուրիշ աշխատանքներ: Տրակտորը—սովխոգի գլխավոր ուժն է:

1929 թվի գարնանը, ցանքի ժամանակ «Գիգանտում» հաշվում եր մոտ 650 հատ զանազան սիստեմի տրակտորներ:

Սալսկի տափաստանների պայմաններին ամենահարմար և պետքականը համարվում են «Խնտերնացիոնալ» և «Կատերպիլեր» սիստեմի տրակտորները: Վերջին սիստեմի տրակտորներն ավելի ընդունելի յեն, վորովհետև «Կատերպիլերը» ունի վորդ-նաձև ընթացք, ուժեղ է, 60 ձիու ուժանոց, հարմար է և ղեկավարելն էլ հասարակ:

1930 թվի գարնանացանի ժամանակ տրակտորների թիվը իջավ մինչև 300-ի, բայց նրանց ընդհանուր հզորություն 12 հազար ձիու ուժից աճեց մինչ 20 հազար ձիու ուժի:

Սակավագոր տրակտորները, նույնպես և մաշված հին մեքենաները փոխարինված են 175 հատ «Կատերպիլեր» տրակտորներով:

1929 թվի աշնանացանի կամպանիայի վերջում սովխոգում կային հետևյալ գյուղատնտեսական մեքենաները և գործիքները.—187 հատ 3 կորպուսանոց գութաններ, 248 հատ 4 կորպուսանոց գութաններ, 214 հատ դիսկավոր փոցիներ, 1114 հատ ատամնավոր «Լինա» փոցիներ, 1587 հատ «Զիլ-Զագ» տա-

փաններ, 71 հատ կուլտիվատորներ, 256 տրակտորային շարքացան, 190 խուրձակապ մեքենա, 31 կայսիչ, 25 կոմբայն, 12 հատ «Նեյգաուզ» սիստեմի ախտահանիչ մեքենա, 18 հատ մարդատար ավտոմոբիլ, 42 հատ բեռնակիր ավտոմոբիլներ, 97 դաշտային փոքրիկ վագոններ, 24 հետենյան վրաններ և 17 հատ վագոն-արհեստանոցներ:

Այս բոլոր մեքենաների արտադրողականությունը հսկայական է: Որինակ, 15/30 ուժանոց «Խնտերնացիոնալ» տրակտորը 3 կորպուսանոց փոցիսով 8 ժամում հերկում է միջին հաշվով 2 և կես հեկտար: Ամեն մի գութանին ամբողջ սեզոնում ընկնում է 128 հեկտար վար: «Կատերպիլեր» տրակտորը, հինգ շարքանի ցանիչներով ընդգրկում է 20 մետր տարածություն և մի որում ցանում է 240 հեկտար:

Յեթե վերցնենք «Գիգանտի» բոլոր 256 հատ դիսկավոր շարքացանները և դասավորենք կողք-կողքի, ապա ամբողջ յերկարությունը հավասար կլինի մի կիլոմետրի:

Սա—գյուղատնտեսական մեքենաների և գործիքների կարճ թվարկումն է: Ամեն մի սեզոնում սովխոգը աճում է և լրացվում նոր և նոր մեքենաներով:

Հրաշքներից մեկը սովխոգում դա կոմբայնն է:

Կոմբայնը—կոմբինացիայի յենթարկված հնձող և կալսող մեքենա յե: Նրան քաշում է մի ուժեղ տրակտոր: Կոմբայնը հնձում է արտը, հնձված հասկերը կոնվեյերը քաշում է և տալիս բարաբանի տակը, վորը և նրանց կալսում է հենց գնացած ժամանակ: Շղթայաձև էլեվատորը քաշում է ամբողջ ծղոտը և տալիս ծղոտածեծիչ մասը: Առանձին ամաններով հատիկը ընկնում է հավաքման սեղանին, քամու յե տրվում, աղբը և ծղոտը քամահար է լինում, իսկ հատիկը տրվում է տեսակավորման ցիլինդրին: Յեթե վորոշ հասկեր չեն կալսվում, մեքենան նրանց յետ է վերադարձնում մի հատուկ բարաբանի մեջ, վորը ծեծում և դուրս է հանում ամբողջ հատիկը:

Յերբ մաքրված և մաղված հատիկը թափվում է առանձին արկղի մեջ, կոմբայնին մոտենում են բեռնակիր ավտոմոբիլները, կամ հատուկ պլատֆորմաներ ունեցող տրակտորներ: Կոմբայնի արկղները մեքենայորեն բացվում են և մաքուր հատիկը թափվում է ավտոյի, կամ տրակտորի պլատֆորմայի մեջ: Հացահատիկը այդտեղից անմիջապես տեղափոխվում է 30—40

և մարդատար ավտոմոբիլների համար, հրդեհաշեջ դեպոն և վերջապես, մատակարարման ընդարձակ պահեստը՝ մերձակա յերկաթուղադձերով, ներքնահարկերով, մարագներով, սառցարաններով:

Բնակարանների դիմաց պարտեզ է տնկված, իսկ ավանի յեզրին տնկված է այգի, ծառերի ջերմանոց և սարքավորված է սպորտի հրապարակ:

Տրուբեցկոյ կիսակայանում սկսվել է յերկաթուղային կայարանի կառուցումը, վորը կոչվելու յն «Գիգանտ»:

Ելեվատորի մոտը կառուցված են պահեստի համար 5 յերկաթուղագծեր իրենց փակուղիներով: Այս տարի մերձեցող գրծերը ավելանալու յեն:

Ամբողջ ավանը ելեկարոֆիկացիայի յն յենթարկված:

1930 թվի աշնանը ավանում պատրաստ կլինի բանվորական համալսարանի շենքը: Սովխոզի բանվորների համար համալսարանն արդեն բացված է, բայց գտնվում է ժամանակավոր շենքում:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՃՆՆԱՊԱՐԿՆԵՐԸ

Նախ քան վորևե բան կառուցելը ամերիկացիք սկզբում ավ ճանապարհներ են անցկացնում դեպի կառուցման վայրը, իսկ հետո սկսում են բերել շինանյութերը:

Այս դրությունը «Գիգանտ» սովխոզում հաշվի յն առնված:

Մարդկանց հետ կենդանի կապ պահելու և դաշտերից նյութեղենը, հացահատիկը արագորեն դեպի ելեվատորները տեղափոխելու համար և վերջապես աշխատանքների հսկողության և կառավարման համար—անհրաժեշտ են լավ ճանապարհներ:

Սովխոզը մեծ ուշադրություն է դարձրել և դարձնում է ճանապարհաշինարարությանը: Բոլոր ունեցած ճանապարհները կարգի յեն բերվում, անց են կացվում նորերը: Հսկայական գրեյդերները (հատուկ ճանապարհային մեքենաներ) սողում են գլխավոր գծերով և հարթում են խորդուբորդությունները: Բրիգադները բազաների հետ կապող գլխավոր ճանապարհները առայժմ ձգվում են 153 կիլոմետր տարածության վրա: «Գի-

գանտի» ամբողջ տարածությունը կտրտված է սայլի փոքր ճանապարհներով, վորոնք ընկած են հողամասերի միջև, բայց ամբողջովին դեռ սարքավորված չեն: Այդ միջանկյալ ճանապարհները քառակուսիաձև հողամասերի սահմաններն են: Քառակուսու ամեն մի կողմը յերկարությամբ յերկու վերստ է: Քառակուսու տարածությունը 400 հեկտար է, կամ 4 քառակուսի վերստ:

Բոլոր հողամասերը քառակուսիների վերածելը սովխոզում շատ կարևոր է: Դաշտերից հեռու գտնվող մարդիկ, նայելով սովխոզի տարածության քարտեզը, իսկույն և յեթ, քառակուսու համարի համաձայն, գտնում են այս կամ այն հողամասը: Առանձնապես դա անհրաժեշտ է բերքահավաքման կամպանիայի ժամանակ, յերբ կուտուրաները միաժամանակ չեն հատում:

Պետք է ասել, վոր այնպիսի խոշոր տնտեսության համար, ինչպիսին է «Գիգանտը», ճանապարհային միջոցները դեռ կատարելագործված չեն և աղքատ են:

Բրիգադներին մատակարարելը և հացահատիկը դաշտերից դեպի ելեվատորներ տեղափոխելը համեմատաբար թանգ է նստում սովխոզին: Հողամասերի հեռավորությունը յերկաթուղագծից թանգացնում է արտադրանքի ինքնարժեքը: Ծանր մեքենաները հաճախ փչանում են, արագորեն մաշվում, կլանում են խոշոր չափով վառելանյութ, պահանջվում է ճանապարհների մշտական նորոգում:

Այժմ սովխոզի վարչության առաջ հարց է կանգնել — գլխավոր բազայից, Տրուբեցկոյ կիսակայանից յերկաթուղագիծ անցկացնել մինչև «Աշխատավոր ձի» բազան: Կա յերկու նախագիծ: Մեկով առաջարկվում է գիծն անցկացնել Ցելինա կայարանից մինչև «Աշխատավոր ձին», ապա յեռանկյունաձև անցկացնել յերկրորդ գիծը մինչև գլխավոր բազան—Տրուբեցկոյ կիսակայանը: Մյուս նախագիծով առաջարկվում է 45 կիլոմետր յերկարությամբ մի գիծ անցկացնել Տրուբեցկոյից մինչև «Աշխատավոր ձին»: Նման յերկաթուղագիծ անցկացնելու դեպքում «Գիգանտը» կխնայի զգալի գումարներ և վերջնականորեն կկարգավորի հաղորդակցության գործը:

Այդ դեպքում բերքահավաքման ժամանակ ավտոմեքենաները և տրակտորները պլատֆորմաներով մոտենալով կոմբայ-

ներքին և քնդունելով նրանցից հացահատիկը, իսկույն և յետ կգատարկեն յերկաթուղային վագոնները:

Ներկայումս գլխավոր բազայից դեպի տափաստանը անց ե կացված հեռախոսային ցանց, վորը սպասարկում ե բոլոր բանվորական ավանները, աշխատավայրերը, խուտորները և բրիգադները:

Մեկ-յերկու տարուց հետո «Գիգանտ» հացահատիկային ֆաբրիկան անձանաչելի կդառնա:

ՋՐԱԶԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամառը չորային քամիները մանր փոշի յեն բերում կալմիկական տափաստաններից: Շիկացած ողը այրում ե բուսականությունը, հողը ձեղքվածքներ ե տալիս և այս ամենը սովխողի տնտեսությանը և շրջակա կոլխոզներին ահագին վնաս ե հասցնում:

Այդ կործանիչ քամիների դիմաց «Գիգանտը» ձեռք ե առել մի շարք կանխիչ միջոցներ:

Սովխողի ամբողջ տարածության վրա ներկայումս կա 20 լճակ, 10 պլատին, 15 համարակ ջրհոր, փորվում են մի քանի նորերը և մի քանի վայրերում ուսումնասիրություն ե կատարվում արտեզյան ջրհորներ փորելու տեղ գտնելու համար: Կողմակերպված ե ջերմանոց արհեստական ծառատնկման համար: Ծառատնկման մի մասը կատարված ե 1929 թվի գարնանը: Այս տարի (1930 թ.) սկսվելու յե ծառատնկման ամեն մի քառակուսու միջև և առաջին հերթին արևելյան մասերում, վորոնք (ծառերը) մի տեսակ պահպանող պատ են դառնալու արևելյան քամիներից:

Այսպիսով ամեն մի քառակուսին շրջապատվելու յե ծառերի շղթայով: Սովխողի ամբողջ տարածությունը պատվելու յե խիտ, կանաչ ծառուղիներով:

Հետագայում սովխողը մտադիր ե ավելի լայն ծավալել ջրաշինարարական աշխատանքները—ձորակներով անցկացնելով վոդոգման ջրանցքներ և նրանց ափերին տնկել անտառներ:

ՍՈՎԽՈՋԻ ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ԿԱԴՐՆԵՐԸ

Սովխոջն իր բանվորական ուժը վերցնում ե գլխավորապես բատրակներից: Անդրագետ, մոռացված բատրակից սովխոջը դարբնում ե միանգամայն գրագետ և վորակյալ արդյունաբերական բանվոր:

Այգալիսի մեծ տնտեսության մեջ, ինչպիսին «Գիգանտն» ե, մշտական շտապը մեծ չե:

Առ 1-ը հոկտեմբերի 1929 թ. շտատավոր բանվորների և ծառայողների թիվը հասնում եր 991 հոգու: Այս թվի մեջ եյին մտնում բոլոր մեքենավարները, բրիգադիրները իրենց ոգնականներով, հողամասերի, պահեստների, բազաների վարիչները, հաշվապահները, հրդեհները, վարչաթյունը, շոֆերների մի մասը, փականագործները և սեագործ բանվորները:

Գարնանային աշխատանքների ժամանակ բանվորների թիվը հասնում ե մոտ 3000-ի, իսկ բերքի հավաքման ժամանակ բանվորների թիվը հասնում ե մինչև 6600-ի: Տրակտորիստների թիվը ևս հասնում ե մինչև 1200 հոգու:

Սեզոնային աշխատանքների տաք ժամանակը սկսվում ե հոկտիսի վերջերից:

Սովխողի բոլոր բանվորները մեծամասնությամբ անցել են կյանքի դաժան դպրոցը, կրել են կալվածատիրական և կուլակային ճնշումը, կրել են իրենց վրա անտանելի շահագործում: Նրանք բոլորը չքավորների և բատրակների զավակներ են, իրենք ևս յեղել են բատրակներ: Կուլակների համար որական աշխատել են 18 ժամ, յեղել են լծկան անասունի դրության մեջ:

Տրակտորիստների մեջ քիչ չեն նախկին անապատոններ, միջակ կանայք: «Գիգանտը» նրանց սովորեցրել ե տրակտորային գործը: Ամեն տարի սովխոջին կից կազմակերպվում են տրակտորային հատուկ կուրսեր: Այդ կուրսերում սովորում են հարյուրավոր նոր բատրակներ և չքավորներ և դառնում են վորակյալ բանվորներ գյուղատնտեսության մեջ:

Ժամանակակից գյուղատնտեսական բանվորի կվալիֆիկացիան պահանջում ե յերբեմն ավելի բարձր գիտություն, քան քաղաքի ձեռնարկների բանվորներից, վորտեղ մեքենան մի վայրում ե աշխատում: Գյուղատնտեսական մեքենաները գրա-

նվում են մշտական տեղափոխման, շարժման մեջ, այդ պատճառով բանվորից պահանջում են հատուկ խնամք և ուշադրություն դեպի իրենց, պահանջում են մեծ պատրաստականություն և նախաձեռնություն: «Գիգանտ» սովխոզի բանվորները մեծամասնությամբ արդեն սովորել են խնամել բարդ շարժակա և մեքենաներին, կարողանում են վոչ միայն նորոգել նրանց, այլ և կանխել փչացումները և լիովին բավարարում են այն պահանջներին, վորոնք ներկայացվում են նրանց:

Այս ամենը վերաբերվում է «Գիգանտի» բանվորական ուժի հիմնական կորիզին: Ամառային աշխատանքների ժամանակ խուտորներից և գյուղերից սովխոզ են գալիս սեզոններին:

Ուղքեր են այդ սեզոններին:

Սեզոններին Պոնի, Սալսկի, Կուբանի գյուղերի և ստանիցաների չքավոր բնակչությունն է, վորոնք չունենալով իրենց տնտեսության մեջ բավականաչափ աշխատանք, ստիպված են փնտրել այն քաղաքներում, կամ իրենց գյուղում կուլակների և ունեւորների մոտ, կամ թե սովխոզներում:

Յեթե չքավորը կամ բատրակը, մի անգամ ազատվելով կուլակային ճանկերից, ընկնում է սովխոզ, ապա նա այլևս չի վերադառնում ու կուլակի լծի տակ մտնում: Նա աշխատում է վորքան կարելի յե շուտ ստանալ կվալիֆիկացիա և ընդմիշտ մնալ սովխոզում:

Ինչն է այդքան ձգում չքավորին դեպի սովխոզ:

Նախ և առաջ որենքով հաստատված նորմալ բանվորական որը, կուլտ-կրթական սպասարկումը, նորմալ սնունդը, բնակարանը, բժշկական ոգնությունը և, վոր գլխավորն է՝ գիտակցությունը, վոր աշխատում ես վոչ թե կուլակային գրպանի համար, այլ խորհրդային պետական տնտեսության մեջ:

Պահպանելով աշխատանքային դիսցիպլինան և բարեխղճորեն մոտենալով դեպի իրենց պարտականությունները, «Գիգանտի» բանվորները ակտիվորեն մասնակցում են սովխոզի շինարարությանը: Նրանք դնում են իրենց հարցերը արտագրական խորհրդակցությունը և արժեքավոր առաջարկություններ են անում արտադրությունը լավացնելու համար:

Սովխոզը հանդիսանալով սոցիալիստական աշխատանքի

ցայտուն պատկերը գյուղատնտեսության մեջ, միևնույն ժամանակ աշխատանք է տալիս հազարավոր բատրակների և չքավորների:

Դ Ա Ձ Տ Ո Ւ Մ

Ամեն մի բրիգադը մի ձեռնարկ է, ընկած հեռու տափաստանում: Բրիգադան կապում է իր աշխատանքը սովխոզի ամբողջ աշխատանքի հետ և մեր յերկրի ամբողջ աշխատավորների հետ միասին ստեղծում է սոցիալիստական գործ: Դաշտի մեջ տեղում, հերկած հողում կանգնած են տաս—տասնհինգ փոքրիկ վագոններ, վրաններ, մեքենաներ,—դա բրիգադի իշկանն է:

Ամեն մի բրիգադում միջին հաշվով գտնվում է 200 աշխատող 40 տրակտորով, 30 դիսկավոր տափաններով և 18 տրակտորային շարքացաններով:

Բացի այդ՝ կա դարբնոց, նորոգման արհեստանոց, գրասենյակ, «Կոմունար» կոպերատիվային կրպակ և խոհանոց:

Ձիերը ոգտագործվում են միայն հեծնելու համար. նրանց վրա հեծած ամբողջ որը դեռ ու դեն են գնում դաշտաբույծները և աշխատանքներին հետևող վերակացուները:

Իշկանում տիրում է տրակտորների մշտական ժխոր—մի քանիսը գնում են հերկի, մյուսներին քաշում են դեպի արհեստանոց նորոգելու, մի քանիսին փորձում են: Վագոն-արհեստանոցի մոտ, ատամնավոր լայն անիվների միջև վողջ որը շրջում են յուղոտված մարդիկ, մտնում են տրակտորների փորի տակ մաքրում են, պտուտակում:

Ծխում է շարժական խոհանոցը: Մթերքներն ամեն որ բերվում են բազայից թարմ: Զաշի զանգը տալիս վագոններից դուրս է գալիս բանվորների հանգստացող հերթը: Կերակուրը սննդալի յե. նախաճաշին ստանում են բորջշ, կամ վորեւ սառ բան թեյով, ճաշին տալիս են յուղալի շշի մսով և յերկրորդը գրեչնեկ կաշա կամ մսով գետնախնձոր, ընթրիքին տալիս են ճաշի տեսակներից ըստ ցանկության: Գիշեր-ցերեկ կա յեռացրած շուր:

Բրիգադներում աշխատանքը ընթանում է յերկու հերթի, 8-ական ժամ: Մի հերթն աշխատում է մյուսը հանգստանում: Բայց աշխատանքի յեռուն ժամանակ սահմանված ժամերը հաշ-

սե յերախում, խուլ մոնչյունով սողում են շարքով փայլուն աստղերը... Դա յերկրորդ հերթի բանվորներն են աշխատում, պատռելով գիշերվա խավարը տրակտորների ելեկտրական լապտերով:

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՄՐՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վորջան յեկամտավոր ե ընդարձակ տնտեսությունը, այնքան լավ ե դրված այդ տնտեսության մեջ աշխատողների կուլտկենցաղային սպասարկման գործը: «Գիգանտ» սովխոզի բանվորները այդ հասկանում են և յերբ նրանցից պահանջում են աշխատանքի վորակ, աշխատանքի բարձր նորմաներ և ուշադիր վերաբերմունք դեպի ինվենտարը, նրանք իրագործում են այդ գիտակցաբար:

Բերքահավաքման ժամանակ աշխատանքը սովխոզում առանձնապես լարված ե ընթանում: Գլխավոր բազաններից աշխատանքի վայրերն են սողում տրակտորները, քաշելով իրենց յետեից հսկայական կոմբայները, հնձող մեքենաները, խուրձակապերը կախիչները: Բոլոր բրիգադները մարտական պատրաստության են բերվում: Դաշտաբույժները և գյուղատնտեսները հայտնում են, վոր այսինչ դաշտամասերը հասել են, անհրաժեշտ ե առանց հետաձգելու հնձել: Վարչությունը տեղերն ե սւղարկում տեսուչ-գյուղատնտեսների և բանվորների:

Դաշտամասերը լցվում են բանվորներով: Մարդկանց մի ամբողջ բանակ սպասում ե հրամանի: Յեւ ահա տրվում ե հրաման—

— Սկսել աշխատանքը:

Բրիգադները իրար սոցիալիստական մրցման են հրավիրում:

Խնչ արդյունքներ ե տվել սոցմրցումը:

Յերրորդ բրիգադան լավ վորակի քննություն տվեց: Աշխատանքի արտադրողականության ուղղությամբ ամենից առաջ եյին ընթանում 11, 9 և 5-րդ բրիգադները: Վառելիքի և թելի զգալի խնայողություն տվեցին 5-րդ և 9-րդ բրիգադները: 5, 7 և 9-րդ բրիգադները բերքատվության ուղղությամբ առաջավոր տեղ բռնեցին: Կալաման ասպարիզում ամենից առաջ եյին ընթանում 3-րդ և 14-րդ բրիգադները, կոմբայների

միջև ևս սոցիալիստական մրցում եր ընթանում, առաջնությունը ստացավ բրիգադիր Սմիշլիակի խմբակը:

Ամեն մի բրիգադին վարչությունը հատկացրել եր 350 ռուբլի, սոցիալիստական մրցմանը լավ մասնակցություն ցույց տալու համար:

Բոլոր մրցումների մեջ առաջին տեղը բռնեցին 5-րդ և 9-րդ բրիգադները:

Բրիգադի անունով ստացված բոլոր պրեմիաներից—բացի անհատական պրեմիաներից, ինչպես որինակ, ժամացույց, կտորեղեն հագուստի համար՝ առանձին տրակտորավարներին և փականագործներին—բանվորները հրաժարվեցին և բրիգադային պրեմիաների բոլոր գումարները հանձնեցին կուլտկենցաղային աշխատանքների բարելավմանը:

Սոցիալիստական մրցմանը մասնակցում եյին բառիս բուն իմաստով սովխոզի բոլոր բանվորները: Նրանք միայն կենդանի բանվորական ուժ չեն, այլ ամեն ինչի մեջ յերևան են բերում իրենց նախաձեռնությունը: Շարքային տրակտորիստները արժեքավոր առաջարկություններ են մտցնում արտասահմանյան մեքենաները կատարելագործելու ուղղությամբ, վորով վառելանյութի մեծ խնայողություն են տալիս և կրճատում են դաշտերը (պրոստոյ): Այս բոլոր մանրունքները մի հայացքից չնչին են յերևում, բայց այդ մանրունքներից խոշոր խնայողություններ են ստացվում:

Բանվոր Վլասենկոն տեխնիկական մասին ե հանձնել կատարելագործված կոմբայնի իր նախագիծը: Մի ուրիշ բանվոր, Սուշկովը, «Կլետրակ» տրակտորի համար մի մաս ե հնարել, վորը շատ բանով գերազանցում ե արտասահմանյան նույնանման հին մասնիկից: Բոլոր այսպիսի ոգտավետ առաջարկությունները տեխնիկական բաժինը անց ե կացնում կյանքի մեջ:

ԱԶԻՏՏԱՆՔԻ ՀԱԶՎԱԹՈՒՄԸ ՅԵՎ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Խնչպես ե ընթանում աշխատանքի հաշվառման հսկողությունը և վարձատրությունը սովխոզում:

Ամեն մի բանվորի տրվում ե վորոշակի առաջադրանք, վորի իրագործմանը հետևում ե բրիգադիլը կամ դաշտաբույժը. այնուհետև աշխատած ժամերի թիվը. անց ե կացվում բանվորի

հաշվառման քարտի մեջ: Հաշվառման քարտերից բերվող աշխատանքները արդյունքներն անց են կացնում իրենց բան-վորական մատյանը, վորով, համաձայն աշխատանքի տեսակի գնահատականի, կազմում են վարձատրման ցուցակներ:

Այսպիսի սխառմը պարզ է և հարմար նրանով, վոր ամեն մի բանվոր կարող է իր աշխատածը հաշվել և ստանալ իր հաշ-վառման քարտով, վորը հաստատվում է բերվողների կողմից:

Միջին տրակտորիստի ամսական աշխատավարձը սահման-ված է 5-րդ կարգով 48 ռուբլի: Աշխատանքի յեռուն ժամա-նակ վարձը բարձրանում է մինչև 80 ռուբլի: Մի քանի բարձր վորակ տրակտորավարներ աշխատում են ամսական մինչև 130 ռուբլի:

Ցածր կվալիֆիկացիա ունեցող բանվորները (ղեկ վարող-ները և մեքենա յուղողները) ստանում են 4-րդ կարգով, ամ-սական 40 ռուբլի, բայց բերքահավաքման կամպանիայի ժա-մանակ նրանց աշխատավարձը բարձրանում է մինչև 50 ռուբ-լի ամսական և ավելի բարձր: Այդ նույն կարգով են ստանում բերվողներում ստորին սպասարկող պերսոնալը—լվացարարու-հիները, խոհարարուհիները, աղակերպները և ձիավաճները: Բեր-քահավաքման կամպանիայի ժամանակ սեզոնով աշխատող բան-վորների որավարձը հասնում է մինչև 4 ռուբլու:

Գործարքային (սղելնի) աշխատանքը, վորը մտցված է սովխոզի բոլոր բանվորների համար, հնարավորութուն է տա-լիս զգալի չափով բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականու-թյունը, գերակատարել նորմաները և առաջադրանքները:

Ընդհանուր հաշվով ամսական ամեն մի բանվորից պահում են 15 ռուբլի ուսուստի համար, վորը որական ստացվում է 50 կոպեկ:

Սովխոզը սեզոնային և այլ աշխատանքի յե ընդունում հիմնականում բատրակ-չքավոր բնակչությանը և յերբ բերվող-ներում իմանում են, վոր նրանց միջև կան կուլակներ կամ ունեւորներ, այդպիսիներին անմիջապես հեռացնում են աշխա-տանքից:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ԱՂԽԱՏՈՒՄ „ԳԻԳԱՆՏԸ“

1929 թվին գարնանացանի կամպանիան սկսվեց ապրիլի 12-ին:

Սովխոզի ամբողջ տարածությունը բաժանված էր 6 մա-սի, իսկ մարդկանց և մեքենաներին—14 բերվողի: Բերքին հարմարորեն հետևելու համար հողերի ամբողջ տարածությունը բաժանված էր 314 վանդակի, ամեն մեկը 400 հեկտար տա-րածությամբ:

Առաջին որերը յեղանակները նպաստում էին աշխատանք-ներին, բայց հետո փչեցին հյուսիսային քամիներ, ձյուն յե-կավ, բարձրացավ բուք: Դաշտերը մեկնած բերվողները թեթև էին հագնված, ապրում էին վրաններում, սառում էին: Մե-քենաները և մարդիկ թաղված էին ձյան մեջ: Ամբողջ սեզոնի ընթացքում դրանք ամենածանր որերն էին: Յոթն ու բեր-վողները չէին աշխատում:

Վերջապես յերևաց արևը, յեղանակը կանոնավորվեց, մար-դիկ շունչ առան և անցան հերկի:

Ինն որվա ընթացքում բերվողները կատարեցին ԽՍՀՄ-ում դեռ չեղած աշխատանք: Ցանվեց 48,500 հեկտար տարածու-թյուն:

Աշխատում էին 1200 տրակտորավարներ և 1700 հողի ևս մեքենաներին կցվող գործիքների վրա: Աշխատանքը կատարվում էր յերկու հերթի:

Կարճ ժամանակից հետո ծլած արտերը ուրախացրին սով-խոզիկներին և համոզեցին, վոր ցանքը կատարված է բավա-կան հաշով:

Գարնանը, ցանքից հետո, հողը շատ խոնավութուն ունեւր, վորը բավականացավ մինչև հունիսի սկզբները: Կանոնական յե-կան վարար անձրևներ, վորոնք և վճռող հանդիսացան ցանքերի հետագա աճման համար:

Ցանքի և բերքի հավաքման ժամանակամիջոցում բերվող-ները հերկեցին 28,110 հեկտար ցեղ, վորի 75 տոկոսը խամ հող էր:

Հուլիսի 12-ից սկսվեց բերքի հավաքումը: Հունձը վերջա-ցավ ոգոստոսի 8-ին: մինչև վերջնալը սկսվել էր նաև կալը, վորը վերջացավ սեպտեմբերի 1-ին:

Բերքահավաքման կամպանիայի ընթացքում «Գիգանտ»-ի դաշտերում աշխատում էյին հետևյալ մեքենաները. 374 հատ տրակտորներ, 25 կոմբայններ, 190 հնձող և խուրձ կապող մեքենաներ, 31 կալսիչ, 259 սայլ հացահատիկ և 170 սայլ խուրձ կրելու համար:

Աշխատում էյին 6800 բանվորներ, վորոնցից 800 հոգի տրակտորավարներ:

Բ Ե Ր Ք Ը

Բերքը «Գիգանտում» միջակից բարձր էր. միջին թվով հեկտարին դալիս էր 54 փուլ:

7500 հեկտար աշնանացան հաճարից ստացվեց մոտ 470 հազար փուլ բերք, 4040 հեկտար աշնանացան ցորենից—260 հազար փուլ, 39314 հեկտար գարնանացան (կոշտ) ցորենից ստացվեց 2 միլիոն 300 հազար փուլ, իսկ գարնանացան (փափուկ) 4127 հեկտարից—20 հազար փուլ. 5019 հեկտար այլ կուլտուրաներից, դարի, վարսակ, կորեկ և այլն ստացվեց ավելի քան 50 հազար բերք:

60 հազար ցանքատարածությունից «Գիգանտ» ընդամենը ստացավ 3 միլիոն 200 հազար փուլ զանազան տեսակի հացահատիկ: Այստեղ պետք է ուշադրություն առնել այն հանգամանքը, վոր սովխոգի հացահատիկը իր չորությամբ բարձր վորակի յեր: Նորմայով թույլատրվում է հացահատիկի մեջ 14 տոկոս խոնավություն, իսկ սովխոգի հացահատիկը ունի 9 տոկոս խոնավություն: Սրանից ստացված հացահատիկի քաշն անպայման պակասեց: Պետութանը հանձնելիս ամեն մի փուլը գնահատվեց ավելի թանգ:

Բ Ե Ր Ք Ի Վ Ո Ր Ա Վ Ը

Ամբողջ ցանքը դեռ չհնձած գյուղատնտեսական ստուգման յենթարկվեց տեսակավորությունը սահմանելու համար: Ստուգումից հետո 50,000 հեկտարը ճանաչվեց վորպես տեսակավոր (տեսակավորի մաքրությունը հասնում էր 80-ից 100 տոկոսի) և միայն 10,000 հեկտարը ճանաչվեց վորպես շարքային ցանք:

Ստուգման շնորհիվ տեսակավոր ցանքերի հացահատիկի

փթի արժեքը զգալի չափով բարձրացավ: Սովխոգի հացահատիկը, բացի բարձր տեսակավոր մաքրությունից, տարբերվում է նաև բարձր նատուրայով և պակաս աղտոտությամբ. իսկ այս բոլոր վորակները բարձրացրին նրա արժեքն ու գինը:

Այսպիսով ամբողջ տեսակավոր հացահատիկը, մոտ 3 միլիոն փուլ քանակությամբ, վորը ստացվել էր «Գիգանտի» դաշտերից, ամբողջովին գործածվելու յե վորպես սերմացու կոլխոզների համար: Դա մեր խոշոր նվաճումներից մեկն է և ուժեղ կերպով կնպաստի մեր գյուղատնտեսության հացահատիկի բերքատվության բարձրացմանը:

„ԴԻԳԱՆՏԻ“ ՅԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ

Յերբ սովխոգը հաշվառքի յենթարկեց, թե վորքան է ծախսված հերկի, հողի պատրաստման և ցանքի վրա, մի խոսքով, բոլոր աշխատանքների վրա, բացի հունձից և կալից, ապա պարզվեց, վոր շահավետությունը բավարար է:

Դիտավոր կուլտուրաների վերաբերմամբ մի հեկտարի ծախսը արտահայտվեց հետևյալ թվերով (հաշվելով բոլոր ծախսերը).—

ԿՈՒԼՏՈՒՐԱՆԵՐ	ՎՈՐ ՏԵՍԱԿԻ	Ցանքատարածութ. (հեկտարով)	Մի հեկտարի վրա արված ծախսը	
			Ռուբ.	Կոպ.
Աշնանացան վարսակ	Պետկուսկայա	6927	26	98
» ցորեն .	Կոպերատորկա	2493	47	98
» » .	Բանատկա	1413	42	03
Գարնանացան ցորեն	Գարնովկա	16334	36	71
» » .	Մելյանոպուս	22990	39	63
» » .	Ալբիդում	4187	34	05

Սովխոգի հաշիվների համաձայն, զուտ շահը հավասար է 1 և կես միլիոն ռուբլու: «Գիգանտի» ամբողջ բերքը հաշվում է 5 միլիոն ռուբլի: Մի փուլ հացահատիկի ինքնարժեքը սովխոգին նստում է մոտ 90 կոպեկ:

նաբերական ձեռնարկների կառուցումը, ինչպիսին են՝ աղորիք, յուղապանրագործարան, ձիթագործարան, բեկոնի և այլ ֆաբրիկաներ:

Կոմբինատն ունի մոտ կես միլիոն հեկտար հող, 60 հազ. գլուխ խոշոր յեղջյուրավոր անասուն, մոտ 120 հազար վոշխար, 100 հազար ընտանի թռչուն, 7 հազար խոզ և մեծ քանակությամբ մեռած ու կենդանի ինվենտար:

Վոշ մի սափեն հող կոմբինատում չի մնալու առանց ոգտագործման: Ամեն մի կտոր հողը, մշակվելով մեքենայով, տալու յե ամենաբարձր յեկամուտ:

ԻՆՉՊԵՍ Ե ՎԵՐԱԲԵՐՎՈՒՄ ԳՅՈՒՂԱՅԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԴԵՊԻ ՍՈՎԵՏՈՋԸ

Յեթե «Գիգանտը» գյուղացիության չքավոր, միջակ խավերի համար հանդիսանում ե իսկական ոգնական կոլեկտիվացման գործում, ապա կուլակների համար նա աչքի փուշ ե: Յեվ նրանք, կուլակները, արշավանք սկսեցին սովխոզի դեմ:

Սկզբում կուլակները դանազան բամբասանքներ բաց թողեցին սովխոզի հասցեյին, բայց նրանց չեյին հավատում վոշ չքավորները, վոշ միջակները:

Կուլակները բացահայտորեն վախենում եյին հանդես գալ. բայց յեղան մի քանի դեպքեր, յերբ նրանց ազգականները խցկվելով սովխոզ վորպես բեռնակիրներ, ճանապարհին մտնում եյին խուտոր կուլակների մոտ և տեսակավոր հացահատիկի պարկերը փոխում եյին գյուղացիական հացահատիկի հետ: Հացահատիկը հանձնելու ժամանակ այս արարմունքը հայտնաբերվեց և մեղավորները պատասխանատվություն կրեցին:

Կուլակները փորձեր արեցին այլ ճանապարհներով վնասել սովխոզին: Հափշտակում եյին դաշտում թողած սերմացուն, չքավորությանը ևս համոզում եյին այդ քայլն անելու, բայց այստեղ ևս նրանց մերկացրեցին և պատասխանատվության յենթարկվեցին:

Ծածկելով իրենց թշնամությունը, կուլակները սկսեցին իրենց վնասատու արշավանքը առաջ տանել ծածուկ: Բերքահավաքման կամպանիայի ժամանակ կուլակների ազգականները

և վարձկանները յերկաթի կտորներ եյին գցում կոմբայնների մեջ, խուրձերի մեջ հաստ փայտեր եյին խոթում, վորով ժամանակավորապես դադարեցնում եյին բարդ և թանգարժեք մեքենաները: Փորձում եյին ագիտացիա մղել բանվորների մեջ, թե իբր քիչ են վարձատրում, վատ են կերակրում և կոշ եյին անում գործադուլի: Յեղել են նաև դեպքեր, յերբ վառում եյին սովխոզի ցանքերը:

Վորոշ անգրագետ և քիչ գիտակից սեզոնային բանվորներ բերքահավաքման կամպանիայի ժամանակ մի անգամ թողեցին աշխատանքը, բայց յերբ իմացան, թե վորտեղից ե գալիս ագիտացիան, անմիջապես գիտակցություն յեկան և մերկացրին փսվսողներին, պահանջելով հեռացնել նրանց աշխատանքից: Այսպիսով կուլակային բոլոր վորոգայթները, վնասելու սոցիալիստական տնտեսությունը—պարտություն կրեցին:

Ինչպես են վերաբերվում դեպի սովխոզը աշխատավոր չքավոր-միջակ գյուղացիները:

Ամառը շրջակա խուտորներից և գյուղերից հազարավոր գյուղացիներ ձգտում են դեպի «Գիգանտ» և այնտեղ աշխատանք են գտնում:

Աշխատելով սովխոզում, նրանք դիտում են բարդ, մեքենայացված տնտեսությունը, սովորում են նոր ձևով աշխատել, ձեռք են բերում խոշոր փորձ և գիտություն, իսկ վերադառնալով իրենց հայրենի գյուղը, դադարեցնում են իրենց անհատական տնտեսությունը և անցնում են կոլխոզ:

Սովխոզի հողերին կից գտնվող Կրասնի խուտորը դիտելով «Գիգանտի» աշխատանքները, ամբողջովին մտավ կոլխոզ:

— Մենք ապրում եյինք վայրենիների նման, այսուհետև այսպես ապրել չի կարելի—վորոշեցին անհատականները:

Յեվ իսկապես, այն հողերը, վորոնք մշակվում եյին անհատականների կողմից, ամբողջովին ծածկված եյին տատասկներով:

Կատարելով յեռուն աշխատանք, սովխոզը կարողացավ ուժանդակություն ցույց տալ շրջապատի բնակչությանը: 1928 թ. աշնանը Յեգորլինսկի ստանիցայի ռայոնում կոլխոզների և անհատականների համար հերկված ե 2500 հեկտար, իսկ 1929

թ. գարնանը Յելինա կայարանի ռայոնում սովխոզին հաջող-
վեց հերկել 1200 հեկտար կոլեկտիվների համար:

Ներկայումս սովխոզին կից կազմակերպված է մեքենա-
տրակտորային կայան, վորը 1930 թ, գարնանից կոլեկտիվների
համար մշակելու յե 10000 հեկտար:

„ԳԻԳԱՆՏԸ“ ԿՈԼԵԿՏԻՎԱԶՄԱՆ ԴՊՐՈՑ Ե

Ներկա ժամանակներում, յերբ ամբողջ գյուղեր վեր են
ածվում համատարած կոլխոզների, ամեն մի գյուղացի պետք
է ձգտի իմանալու մեքենայի կառուցվածքը, կարողանա նրանց
վրա աշխատել, սարքել նրանց: Նա պետք է իմանա կառուցել
խոշոր համայնական տնտեսություններ և կարգավորել աշխա-
տանքը նրանցում:

Վերջերս, ում մոտ նա կարող է սովորել այո արվեստին:
Պատասխանը մեկ է — սովխոզներում և հին խոշոր կոլխոզ-
ներում:

— Ամոթ է նույնիսկ ապրել սովխոզին կից: Տգգում ենք
ինչպես մոծակները փղի շուրջը: Սեփական տնտեսության վրա
մարդ նայել չի ուզում: Լավ է աչքից հեռանալ — հայտարարեց
զրույցի ժամանակ «Դոնեցկի ռեմոնտ» գյուղատնտեսական
ընկերության անդամներից մեկը: Այդ ընկերությունը գտնվում
է «Գիգանտի» գլխավոր բաղային կից. այդ ընկերությունը հող
է հատկացվելու Մանիչի մյուս ափին:

— Այնտեղ նոր կյանք կսկսենք և կսովորենք «Գիգանտից»:

1929 թվին սովխոզն ացել էր են ավելի քան 5000 եքս-
կուրսանտներ թե խմբերով և թե անհատապես: Խորհրդային
Միության բոլոր ծայրերից գալիս են «Գիգանտի» աշխատանք-
ները դիտելու և սովորելու՝ կոլխոզիկներ, գյուղատնտեսներ,
կուլտուրնիկ-գյուղացիներ, բանվորներ և նույնիսկ արտասահ-
մանյան պատգամավորությունները պատեհ մոմենտը բաց չեն
թողնում այցելելու խորհրդային հրաշքը:

Ստորև բերում ենք Դոնեցկի շրջանի Վեչենսկի ռայոնի
Անդրոնովո խուտորի գյուղացի եքսկուրսանտների կարծիքը,
«Գիգանտը» դիտելուց հետո:

— Դյուլթված ենք աշխատանքի թափով և մեքենաների
արտադրողականությամբ: Անցն'լով դաշտերի մոտով, մենք

տեսանք, վոր մոտ 10 հեկտար հողամասում նոր եյին սկսվել
աշխատանքները: Մենք կարծեցինք, վոր աշխատանքը կբավի
ամբողջ որվա համար: Մեկ յերկու ժամից հետո, յետ վերա-
դառնալիս մենք նկատեցինք, վոր ամբողջ հողամասը հերկված
է և տրակտորների հետք անգամ չկար, նրանք անցել եյին ու-
րիշ հողամաս:

Այժմ մեր միտքը զբաղված է մի բանով. յերբ վերադառ-
նանք տուն, ինչ էլ վոր լինի նման աշխատանք մտցնելու յենք
մեր խուտորում: Մենք հաստատ հավատացած ենք, վոր մոտ
ապագայում մեր մտադրությունը կիրագործվի և մեր դաշտե-
րը նույն կերպ կմշակվեն ինչպես, «Գիգանտում»: Մենք խոսք
ենք տալիս — ամեն կերպ աջակցել խորհրդային իշխանությա-
նը մեր գյուղերի կոլեկտիվացումը և մեքենայացումը իրագոր-
ծելու համար:

Յեվ սրանք դատարկ խոսքեր չեն, այլ իսկական իրակա-
նություն: Խորհրդային յերկիրը ապրում է մեծ բեկում: Գյու-
ղատնտեսությունը վերակազմվում և վերակառուցվում է սո-
ցիալիստականորեն: Զբաղվողները և միջակները կոմունիստա-
կան կուսակցության ղեկավարությամբ Հյուսիսային Կովկա-
սում անց են կացնում համատարած կոլեկտիվացումը:

«Գիգանտին» այցելել են տասնյակ բանվորական պատ-
գամավորություններ կապիտալիստական զանազան յերկրներից:
Նրանք դյուլթված եյին սովխոզի նվաճումներով, համոզվում
եյին, վոր միայն խորհրդային իշխանության որոք հնարավոր
է այդպիսի շինարարություն և խոստանում եյին իրենց հայ-
րենիքում ամեն կերպ ոժտանալել համաշխարհային հեղափո-
խության արագացմանը:

ՊԵՏԻ ԵՆ ԱՐԴՅՈՒՔ ՍՈՎԽՈԶՆԵՐ

Վորպեսզի պարզ լինի, թե ինչու կառավարությունը այդ-
պիսի խոշոր հացահատիկային ֆաբրիկաներ է կառուցում, ան-
հրաժեշտ է մի քանի խոսք ասել հին սովխոզների և նրանց
նշանակության մասին:

Առաջին սովխոզներն առաջ յեկան 1920 թվին, նախկին
կալվածատերերի հողերում: Այն ժամանակ սովխոզների խըն-
դերների մեջ եր մտնում, բացի գյուղատնտեսական մթերք-

ների ա. տաղրութիւնից, նաև գյուղացիական տնտեսութիւնների ագրոկոլտուրական սպասարկում, նրանց արտադրական ոգնութիւն ցույց տալ տեսակավոր սերմերով, ազնվացեղ անասուններով, փորձնական-ցուցադրական դաշտերով և ամառային աշխատանքի ժամանակ սակավազոր տնտեսութիւններին գյուղատնտեսական մեքենաներով:

Առաջին սովխոզներն իրենց ծավալով խոշոր չեյին, քիչ մեքենաներ ունեյին, այդ պատճառով նրանք շատ հաճախ վրնաս եյին բերում: Սովխոզները պահանջում եյին կապիտալների խոշոր ներդրում բնակարանների, գյուղատնտեսական ինվենտարի ձեռք բերման և այլ կարիքների համար: Բայց հողի սակավութեան պատճառով նրանք իրենց չեյին արդարացնում, կատարելագործված մեքենաները լրիվ կերպով չեյին ոգտագործվում:

Այսպիսի դրութեան մեջ եյին սովխոզները հեղափոխութեան առաջին տարիներում, յերբ արդյունաբերութիւնը դեռ չէր ամրապնդվել, յերբ գյուղատնտեսութիւնը բոլորովին դեռ վերականգնված չէր:

Մի քանի տարուց հետո, կուսակցութեան ճիշտ քաղաքականութեան շնորհիվ, սոցիալիստական արդյունաբերութիւնը անցավ մինչպատերազմյան չափից:

Բայց մանրացած գյուղատնտեսութիւնը, հիմնված մասնավոր սեփականութեան վրա, իր զարգացման ընթացքում շատ յետ մնաց արդյունաբերութիւնից: Գյուղը չկարողացավ շուկա նետել քաղաքի համար հարկ յեղած քանակութեամբ գյուղատնտեսական հումուլթ և պարեն:

Կոմունիստական կուսակցութիւնը հետևելով Լենինի ավանդներին, անցել է գյուղատնտեսութեան հիմնական վերակառուցմանը սոցիալիստական ուղիով:

Այդ վերակառուցման ուղին մեկ է—համախմբել խոշոր կոլխոզների մեջ անհատական տնտեսութիւններին՝ չքավորներին և միջակներին, փոխարինելով այդ կոլխոզներով նաև կուլակային տնտեսութիւններին, վերացնելով կուլակութեանը վորպես դասակարգի և կառուցել խոշոր, մեքենայացված խորհրդային տնտեսութիւններ:

Այդպիսի հացահատիկի քանակութեան կրճատումը

յերկրում ստիպեց կառավարութեանը առաջին հերթին անցնել տնտեսութեան հացահատիկային ճյուղի բարձրացմանը:

Անցկացնելով այնպիսի միջոցառումներ, վորոնցով հնարավոր է ընդարձակել ցանքերի տարածութիւնը գյուղերում, բարձրացնել բերքատվութիւնը, կողեկտիվացման յենթարկել գյուղացիութեանը, միաժամանակ ձեռնարկվեց հացահատիկային սովխոզների համար ոգտագործել ազատ հողերը, մասնավանդ ԽՍՀՄ-ի չորային ռայոններում:

Այդպիսի հողեր գտնվեցին մոտ 17 միլիոն հեկտար—Միջին Վոլգայում Ներքին Վոլգայում, Հ. Կովկասում, Ուրալում, Սիբիրում, Կազակստանում, Ուկրաինայում, Ղրիմում, Հեռավոր-Արևելքում և յերկրի այլ վայրերում:

Հացահատիկային ֆաբրիկա-սովխոզների կազմակերպումը պետութիւնը հանձնեց Ձերնոտրեստին:

1929 թվին ամբողջ Միութեան մեջ կազմակերպվեցին 44 հացահատիկային սովխոզներ 1 միլիոն 654 հազար հեկտար տարածութեամբ: 1930 թ. կազմակերպվելու եյին ևս 66 հացահատիկային նոր սովխոզներ, վորոնք կբռնեն 2 միլիոն 611 հազար հեկտար տարածութիւն:

1929 թ. Հյուսիսային Կովկասում գոյութիւն ունեյին խոշոր սովխոզներ 334 հազար հեկտար տարածութեամբ:

1930 թ. կազմվելու յեն ևս 9 նոր հացահատիկային ֆաբրիկաներ 382 հազար հեկտար տարածութեամբ: Հնգամյակի վերջում, այսինքն 1933 թվին սովխոզները գրավելու յեն 1 միլիոն 550 հազար հեկտար հողեր, վորոնք այժմ չեն ոգտագործվում: 1930 թվին այդ ամբողջ հողերը հատկացվելու եյին հացահատիկային սովխոզներին:

Վորոշ ռայոններում հացահատիկային ֆաբրիկաները կառուցվում են յերկաթուղային ճանապարհներից հեռու, ամայի, սակավ բնակչութիւն ունեցող վայրերում, ինչպես որինակ Կազակստանում: Հացահատիկային սովխոզները այստեղ ևս պետք է հեղափոխութիւն առաջ բերեն. անապատները պետք է կենդանանան: Սովխոզները կյանքի յեն կանչելու միլիոնավոր հեկտար հողեր, վորոնք մինչև այդ անապատ եյին, աճելու վոր հեկտար հողեր, վորոնք մինչև այդ անապատ եյին, աճելու յեն նոր հարյուր հազարավոր արդեատարներ, վորոնք կոգնեն ցրված գյուղատնտեսութիւնը վերակառուցելու սոցիալիստականորեն: Անապատները կկապվեն ամբողջ յերկրի հետ նոր յերկաթու-

դային և խճուղային ճանապարհներով և հաղորդակցութեան այլ ուղիներով:

Նոշոր սովխոզների կառուցումը խիստ պլանով ե առաջ տարվում: Վորոշ սովխոզներ լինելու յեն միմիայն հացահատիկային, մյուսները—անասնապահական, յերրորդները—հատուկ կուլտուրաներ՝ բանջարաբուծութեան, այգեգործութեան, խաղողաբուծութեան, բամբակաբուծութեան, բրնձագործութեան և այլ կուլտուրաների:

Ինչո՞ւ յեն մեզ պետք մեքենայացված սովխոզներ:

Որինակի համար բերենք թվեր:

Յերկու և կես միլիոն հեկտար ցանքի մշակման համար 85—90 տոկոսով մեքենայացման դեպքում պահանջվում ե 15 միլիոն բանվորական և 1 ու կեսից մինչև 2 և կես միլիոն ձիան որ: Մեքենայացման բացակայութեան դեպքում այդ միլիոն տարածութեան մշակման համար կպահանջվի 45 միլիոն բանվորական և 50 միլիոն ձիան որ:

Հնգամյակի վերջում (1932 թ.) Ձերնոտրեստը նախատեսում ե բոլոր սովխոզների ցանքերի տարածութեանը ընդարձակել 22 տոկոսով, իսկ բերքատվութեանը—35 տոկոսով, չին և նոր սովխոզները այդ ժամանակում պետք ե տան վոշ պակաս քան 1 և կես միլիոն տոնն (մոտ 100 միլիոն փութ) ապրանքային հացահատիկ:

Հացահատիկի մասսայական արտադրութեան հետ միասին, սովխոզների խնդիրների մեջ ինչպես և առաջ մտնում են—լինել սոցիալիստական փարոսներ գյուղատնտեսական արտադրութեան մեջ, հրել և ոգնել բազմամիլիոն գյուղացիական բնակչութեանը անցնելու հողագործութեան բարձր սոցիալիստական ձևերին:

Սովխոզները կազմակերպվում են վոշ թե գյուղացիական տնտեսութեանները քայքայելու, ինչպես մտածում են կուլակային բամբասանքներին լսող առանձին գյուղացիներ, այլ գիտութեան և տեխնիկայի հիմունքներով նրան բարձրացնելու և համայնացնելու համար:

Համամիութենական կոմունիստական (բոլշևիկների) կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեն լսելով Համկոմկուսի (բ) Հյուսիսային Կովկասի Յերկրային Կոմիտեյի գեկուցումը մեր յերկրամասի սովխոզ շինարարութեան մասին, վորոշեց,—

«Ամեն մի սովխոզ շրջակայքի բնակչութեանը արտադրական և կուլտուրական ոգնութեան (սերմացու, ցեղային անասուններ, բարդ մեքենաներ, ագրոտեխնիկա, վերամշակման ձեռնարկներ և այլն) միջոցով պետք ե ձգտի իր շուրջը համախմբել կոլխոզների արտադրական-կոոպերատիվային միութեանների մի ամբողջ սխտեմ»:

Այդ վորոշումներն արդեն մեր յերկրամասում մի շարք սովխոզներ կենսագործում են, վորոնց թվում նաև «Գիգանտը», «Նուտարոկը» (Սրմավիրի շրջանում) և ուրիշները: Նրանք արդեն դարձել են գյուղատնտեսական հզոր կոմբինատների կենտրոններ: Սովխոզների շուրջն են համախմբվել տասնյակ խոշոր կոլխոզներ, գյուղատնտեսութեան բազմաթիվ ճյուղերով:

Սա նշանակում ե, վոր կուսակցութեանը և խորհրդային իշխանութեանը կազմակերպելով սովխոզներ, հոգ են տանում կոլեկտիվացված գյուղացիական տնտեսութեանների ծաղկման մասին, գործնականում և որինակներով ցույց տալով, թե ինչպես կարելի յե ընդհանուր ուժերով ամրապնդել գյուղատնտեսութեանը և փոխադրել նրան համայնական սոցիալիստական ուղիների վրա:

ՍՈՎԽՈԶՆԵՐԻ ԶԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՋՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ներկայումս, նախնական վոշ լրիվ տվյալների համաձայն, ԽՍՀՄ-ի զանազան ռայոններում, մարզերում և հանրապետութեաններում կան ավելի քան 3318 սովխոզներ: Նրանցից ՌՍՖՍՀ-ում կա 1896 հատ, Ուկրաինայում—1071, Բելոռուսիայում—213, Անդրկովկասում—84, Ուզբեկստանում—50, Թուրքմենստանում—4:

Հյուսիսային Կովկասում ներկայումս կան 150 հատ զանազան սովխոզներ և նախատեսվում ե կազմակերպել ևս 124 նորերը:

Կոլխոզներում ընդգրկված մեր գյուղատնտեսութեանը այնպես, ինչպես և արդյունաբերութեանը, մոտակա տարիներում պետք ե հասնի և անցնի տեխնիկական տեսակետից առաջավոր կապիտալիստական յերկրներից:

Լենինյան խոսքը՝ տեխնիկա-տնտեսական տեսակետից հաս-

նել ու անցնել կապիտալիստական յերկրներէից, խորհրդային Միութեան աշխատավորութեան այդ կամքը, կոմունիստական կուսակցութեան և խոր. իշխանութեան ղեկավարութեան տակ սկսում ե կիրառվել կյանքում:

Խորհրդային կառավարութիւնն իր վորոշումներէից մեկում առաջարկում ե.—«միջոցներ ձեռք առնել, վորպեսզի սովխոզ շինարարութիւնը կապված լինի կոոպերատիվ շինարարութեան հետ, թե կոոպերատիվ կազմակերպութիւններէ միջոցով բնակչութեան արտադրանքի սպառման ասպարիզում և թե գյուղացիական տնտեսութիւններէ արտադրական կոոպերացման ասպարիզում՝ սերմնաբուծական և ցեղային սովխոզներէ շուրջ: Ուժեղացնել սովխոզներէ կապը գյուղացիական բնակչութեան հետ՝ գյուղում հասարակական-կուլտուրական աշխատանք տանելու բնագավառում. գյուղական ժողովներում և կոնֆերենցիաներում դնել հաշվետվութիւններ և զեկուցումներ սովխոզներէ աշխատանքներէ մասին. սերտ կապ հաստատել սովխոզներէ, գյուղացի-վործարարներէ և գյուղատնտեսական կոոպերատիվներէ միջև. ուժեղացնել սովխոզներէ կուլտուր-հասարակական դերը գյուղում»:

Ամառային աշխատանքներէ ժամանակ գյուղատնտեսները և կոլխոզներէ վարչութիւնները պետք ե հաճախ գյուղացիական եքսկուրսիաներ կազմակերպել դեպի սովխոզները:

Այնտեղ պետք ե ծանօթանան և հիշել.—ինչպիսի տրակտորներ և մեքենաներ են հարմար գործադրել կոլխոզներում և ընկերութիւններում, ինչպես ցանել, հերկել հնձել, բազմացնել ազնվացեղ անասուններ և ընդհանրապէս ինչպես կառուցել խոշոր մեքենայական տնտեսութիւն:

Վերջում անհրաժեշտ ե մատնանշել, վոր գոյութիւն ունեցող բոլոր սովխոզներէ մեքենա-տրակտորային կայանները 1930 թ. ընդգրկելու եյին 681750 հեկտար գյուղացիական հողեր, 1931 թվին—1,383,750 հեկտար, 1933 թվին—1,887,750 հեկտար:

Այսպէս ե սոցիալիստական շինարարութեան թափը գյուղատնտեսութեան մեջ, վորը նոխատեսնված ե հնգամյա պլանով: Բայց հնգամյակի առաջին 2 տարին արդեն ցույց տվեց, վոր կյանքը անցնում ե մեր պլանային յենթադրութիւնները:

ԴՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱԿԱՆ

Մենք սեփական գյուղատնտեսական մեքենաներ խոշոր քանակութեամբ չունենք: Մեր գործարանները չեն կարողանում բավարարել յերկրի պահանջները և չեն կարող տալ այնպիսի քանակութեամբ մեքենաներ, վորպիսին մեզ պետք ե այժմ: Մեր յերկիրը ստիպված ե մեքենաներ բերել արտասահմանից, զլխավորապէս Ամերիկայից, վճարելով նրանց մաքուր վոսկով: Ամեն մի գյուղատնտեսական մեքենան մեզ թանգ ե նստում:

Վորպեսզի կախում չունենանք ուրիշ յերկրներէից, մեր կառավարութիւնը ներկայումս արագ կերպով կառուցում ե սեփական գործարաններ, վորոնք արտադրելու յեն վոչ միայն այնպիսի մեքենաներ, վորպիսիները մենք այժմ բերում ենք Ամերիկայից, այլ և ավելի լավերը:

Ուրախում մենք ունենք յերկաթի ամբողջ սարեր: Այժմ այնտեղ կառուցվում ե հսկայական մետաղամշակման գործարան Մագնիտապորոյ: Ստալինգրադում (նախկին Յարիցին) ավարտված ե գիգանտ-գործարանի, Տրակտորստրոյի կառուցումը, վորը որական բաց ե թողնելու 140 տրակտոր, իսկ տարեկան 50 հազար հատ: Այդպիսի գործարաններ կառուցվում են Չելյաբինսկում և Սարկովում:

Ուկրաինական տրակտորագործարանը Սարկովում ավարտվելու յե 1931 թվին: Գործարանը տարեկան բաց ե թողնելու 50 հազար տրակտոր: Արտադրվելու յեն «կատերպիլեր» սիստեմի նման տրակտորներ, 25—30 ձիու ուժի հզորութեամբ:

1931—32 թվին Ռոստովում ավարտվելու յե կոմբայններէ հսկայական գործարանի կառուցումը, վորը տարեկան արտադրելու յե 25 հազար հատ կոմբայն:

Ռոստովի Սելմաշտրոյ գործարանը տարեկան բաց ե թողնելու 115 միլիոն ուրբու գյուղատնտեսական մեքենաներ: Ներկայումս վորոշված ե Ռոստովում կառուցել ավտոմոբիլներէ հաւաքման գործարան, տարեկան 25 հազար ավտոմոբիլներէ արտադրողականութեամբ: Բացի այդ, ներկայումս մշակվում ե Հ. Կովկասում տրակտորային գործարան կառուցելու հարցը:

«Կարմիր Պուտիլովեց» գործարանը արդեն ներկայումս տարեկան բաց ե թողնում 30 հազար տրակտոր:

27. Մ. Մեմորիա.—Պորթրետների վերնադասությունների հիմնական խնդիրները	7 »
28. Պորթրետների վերնադասությունների գործնական խնդիրները	8 »
29. Ամբաստաններ խորհրդները (պրոպագանդա)	10 »
30. Ուսուցում.—Կուլակության վերացումը և խորհրդների խնդիրները	7 »
31. Բուստանայան.—Համատարած կուլիտիվացման ավարտումը և 1931 թ. գարնանացանի կամպանիայի խնդիրները	10 »
32. Խաչիսով.—Բուլգիկյան յերկրորդ գարնան մարտական խնդիրները	5 »
33. Վասիլյան.—1931 թ. գարնանացանի կամպանիայի գործնական խնդիրները	5 »
34. Նոր կենցաղի յերկր	20 »
35. Սոս Լուսինյ.—Բանաստեղծություններ	20 »
36. Լ. Ձառարին Հայաստանի ֆաբրիկան («Դիզայն») սովխոզի մասին)	10 »

ՄԱՍՈՒԼԻ ՏԱԿ ԵՆ ՅԵՎ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՒՅՍ ԿՏԵՍՆԵՆ

1. Հյուս. Կովկ, հայկ, պրոլետարիատների աստղագիտության անդամների գրվածքները
2. 16-րդ կուսամասումարի արդյունքները
3. Հյուսիսային Կովկասի հնգամյակը.—արդյունաբերություն
4. Պողոթնությունների կազմակերպումը կոլխոզում
5. Կերի հարցը և սիլոսացումը
6. Կենդանաբուծության ավագ բանվորների պարտականությունները
7. Ձեռնարկ ծխախոտագործության համար
8. Ծաղարարություն
9. Թռչնաբուծություն
10. Աշխատանքի կազմակերպումը յիվ յեկամաների բաժանումը կոլխոզում, Լավագույն կոլխոզների փորձը Հյուս. Կովկասում
11. Տրանսպորտը և կալսիչը, տեխնիկական ձեռնարկ
12. Կոմսոմոլը և կուսակցության խնդիրները

Գիսիլ' Ростови -Д., Буденовский пр., 60, Крайнациздаг,

«Ազգային գրադարան»

NL0295105

15832

15881

ԳԻՆՆ Ե 10 ԿՈՊ.

ЧАЩАРИН
ФАБРИКА ЗЕРНА

(Совхоз «Гигант»)

На армянском языке